Ամ. 5715 — 5/18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1904 — ՈՒՐԲԱԹ — 10 ՐՄԱԶԱՆ 1322 — Ամ. 5715

درعلیه ادارهٔ مراجعت ایلمسی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՕԼԻՍ, Գալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառացիներու համար տարեկան		140 ղր
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վճարուի

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՉԱՐԺԵՐ ՔՆՆԵԼ ԻՄԱՆԱԼ

Դպրոցներու տարեկան արձակուրդին մէջ կամ անկէ քիչ մը առաջ՝ բոլոր լրագրութիւնը միահաղոյն խօսք մէկ ըրած պէս՝ գովեստի եւ դրուագիքի տարափ մը կը սկսի տեղացնել վարժարաններուն վրայ առհասարակ՝ անոնց ամենոյն, մրցանակի կամ վիճակացուցի բաշխման, մանկապարտէզի քննութեան, շարադրութեան ընթերցումի եւայլն անուններով կամ պարտականներով տարբեր հանդէսներուն առթիւ։ Այդ ամենուն նկարագրութիւնը այնպիսի լոյսերով եւ գոհացուցիչ ոճով եւ չեչտով կը պատկերացնէ, որ ընթերցողը կրնայ կարծել թէ մեր բոլոր վարժարանները նախանձելի վիճակի մէջ են, ա՛ եւ է թերութիւն ու պակասութիւն չունին, մէյ մէկ տիպար հաստատութիւններ են եւ բարեկարգութեան վերջին սահմանը հասած ըլլալով՝ il n' y a rien à désirer։

Բայց երբ այդ չղջանը կ'անցնի, վերամուսը տեղի կ'ունենայ, վարժարանները կը բացուին, դասերը կը սկսին, հանդէսներուն ի յարգանս պահ մը մէկդի թողուած վաղնջական յանկերգը նորէն ծայր կուտայ, դարձեալ կարծես նոյն ընդհանուր պայմանագրականիմամաչութեամբ, որով բոլոր լրագիրները խօսք մէկ ըրած էին գովել վարժարանները, անոնց պաշտօնեաները եւ անոնց արդիւնքները։

Աւելորդ է ըսել թէ ինչ է այդ վաղնջական յանկերգը, զի անուշա ընթերցողը անմիջապէս հասկցաւ որ վարժարանաց եւ վարժապետաց դէմ այն անապատ քննադատականն է որ ա՛չ սկիզբ ունեցած է եւ ա՛չ ալ վերջ պիտի ունենայ։

Առեւելէի ընթերցողները անշուշտ կը յիշեն թէ մենք «Ակներեւ հակասութիւն» վերնագրով յօդուածի մը մէջ՝ նոյն իսկ հանդէսներուն առթիւ գրեալ մեր մէջ, շարադրուած անսանման ներբողականներուն առեն լրագրութեան երեսին ասելիք իր կատարած դերին հակասա՛նութիւնը եւ ըսինք թէ քիչ վերջը նորէն պիտի սկսի ծանօթ յանկերգը կրկնելու ու անխիր մէկ ջուրով լուալու բոլոր այն վարժարանները եւ ուսուցիչները, զորս այնքան գովեց ու ներբողեց հանդէսներուն առթիւ։

Արդ՝ դպրոցական վերամուսէն ի վեր հարիւր երկու տիս անցած է եւ հայ մամուլ զանազան թերթերու ընթերցողները տեսան թէ անոնց ամէնուն մէջ ալ քանի՛ քանի՛ անգամներ երեւցան յաւիտենական յանկերգին հոլովումները, խոնարհումները, ճոխացումները, ընդհանրացումները եւ մասապոր կրկնումները։ Բայց եթէ բաղդաւորի հանդէսներու ատենուան ներբողականներուն հետ, մարդ կ'տպէի կը մնայ թէ ինչպէս կարելի է միեւնոյն կրթական յարկերու եւ անոնց պաշտօնեաներու վրայ այսքան հակասական բաներ զետեղել միեւնոյն թերթերուն մէջ՝ հարիւր երկու տիս հատ կամ առաջ։ Ո՛չ ապաքէն խելք ու դատողութիւն ունեցողը պիտի ըսէ մտովի. կամ տոլի ներբողականները չիտակ էին կամ այս հատի պարտականները, զի անկարելի է որ երկուքը միանգամայն չիտակ ըլլան. բա՞ տրամ քաղաքավարութեան համար «բացառութիւնները յարգելի են» խօսքը բաւական չէ բընաւ իբր փատա գործածել այդ տեսակներու հակասութեանը։ Որովհետեւ ներբողներն անխիր էին, բացառութիւն չունէին, պարտաւորներն ալ նոյն են, ոչ ոք կը կրնէ «բացառութիւններ կան» եւն. ձեւակերպութիւնները կամ խաւսափողական մեղմացումները։

Այլ ինչ որ ամենէն աւելի ուշագրաւ է այս տարօրինուցիչ հակասականութեան մէջ. սա է թէ ա՛չ ներբողականներուն կարեւորութիւն առաջ կայ եւ ոչ պարտականներուն։ Թերեւս այդ իսկ է ճշմարտ մեկնութիւնը թերթերուն ալ՝ խարիր թէ՛ մէկը եւ թէ միւսը հիւրընկալելուն, ըստ պարագային, եղանակին եւ ժամանակին։

Բայց եթէ ներբողականներուն կարեւորութիւն չարուի, թերեւս անկէ վնաս չի ծագիր այնքան, — թէեւ ինքնախաբութիւնը անվնաս չի կրնար ըլլալ երբեք —. պարտականներուն կամ քննադատականներուն ուշադրութիւն չընծայել, կարեւորութիւն չտալ՝ անոգին սեալ մը է, վնասաբեր է բարոյապէս ծանրակշիռ։ Ու ձեռնհաս մարմինը որ անտարբեր կը մնայ այդ պարագային, հաստատ չըլլար սառչելու, քննելու եւ դարմանելու քննադատականներով ցուցուած թերութիւնը կամ թերացողը, մեղանչած կ'ըլլայ իր կոչման եւ պաշտօնին դէմ։ Ասոր համար իսկ է որ ուսերդ յաղնութիւն չհամայեցինք անգամ մը եւս անդրադառնալ կրթական յարկերուն եւ պաշտօնեաներուն չարչ երեւցած այնքան աչքառու հակասականութեան երեւոյթին. զի կը բաղձանք որ մինչ մէկ կողմն հակառաքելականպէս սահմանուած է որ անվերջ կերպով այդ հակասական ընոյթը չարունակի, գոնէ ձեռնհաս մարմինն ալ ասիթէն օգտուս քաղելով՝ քննադատելի կէտերը, հաստատութիւնները եւ անձերը ուշադրութեան առնէ, քննութեան բովէ մը անցընէ եւ սառնաշունչ պարագային արժանը տնորինէ, որով գէթ բանի մը ծառայած կ'ըլլան պարտականներու անվերջ պարբերութիւնները։

Ի մէջ անթիւ օրինակներու, յիշենք երկուքը միայն։

1. Անցեալները անկեղծ քննադատ մը որ սեւեւ մասնաւոր դիտումէ չէր թելադրուած, նոյն իսկ այս էջերուն մէջ յայտնած էր թէ «մեր ուսուցիչները—բացառութիւնը մէկդի առնելով—բարոյական ամէն յատկութիւններէ զուրկ, անչնորհք, ցոփ, խաղամոլ, գինով, եւ իրենց կոչումին բացարձակապէս անարժան տարածներ են, որոնք ոտ յատոյ ուանդուած դասէ մը անմիջապէս յետոյ, լիմարանոցէ փախչող խելագարներու պէս փողոց կ'ելնեն, եւ մէկ չունչով գինետուն կը նետուին։ Թէ անոնց մէջ կան անանկներ որ խաղաղասէր մը կամ ուրիշ ա՛լ աւելի անպատուաբեր տուներու մէջ յաջողուած գայթակղութեանց համար մինչեւ դատարանները կը քաշքաշուին, եւ գինովութեան տրկանոներու համար պահականոցէ պահականոց կը դեգերին, եւայլն, եւայլն։»

Արդ պէտք չէ՞ որ ձեռնհաս վերին մարմինը ընդհանուր կերպով եւ մէն մի վարժարանի վարիչ մարմինը մասնաւոր կերպով՝ զէթ անգամ մը քննեն եւ իմանան թէ ի՞նչ կա՞ն իրենց իրաւասութեանը ներքեւ գտնուող վարժարաններուն մէջ վերոյիշեալ նկարագրութեանց համապատասխան կեանք ու կենդանի ուսնդող ուսուցիչներ, այլեալ կամ մնայուն, դասատիրակ կամ անօրէն։ Եթէ երբեք կան, պէտք չէ՞ որ այնպիսիները վտարուին ա՛չ միայն իրենց գտնուած դպրոցէն, այլ եւ իսկոյն մերժուին ուսուցչական ասպարէզէն։ Բնաւդարին նայելով՝ այդպիսիները չեն որ բացառութիւն կը կազմեն այլ այդ արդէն չեղողները։ Ուրեմն անհրաժեշտ չէ՞ ուշադրութիւն դարձնել այդքան ծանրակշիռ յայտնութիւններու վրայ որոնք ամբաստանութեան ամենախիստ ձեւի մը տակ երեւան կուգան ուսուցչական դասակարգին դէմ ընդհանրապէս։

2. Դարձեալ նոյն այս էջերուն մէջ Ամասիայէն թղթակցութիւն մը կը յայտնէր թէ Տեսրէն մը կայ որ իրր օրէնք հռչակած է թէ «աշակերտի մը երբեք ներելի չէ դպրոցին մէջ գիր գրել»։

Այսքան անհեթեթ օրէնք մը դնող մէկը միթէ պէ՞տք է որ վարժարանի մը տ՞օրէնն ելլայ, նոյն իսկ ուսուցչական դասակարգէն չվտարուի։ Հետեւաբար պէտք չէ՞ որ ձեռնհաս մարմինը քննութիւն մը հրամայէ ա՛ւ, որ անկ է կամ ինչպէս որ կարելի է, սառչելու համար այսպիսի ալանդակ օրէնքի մը հեղինակը եւ պաշտելու, այսինքն խպտա վտարելու ասպարէզէն։ Զի, եթէ ճիշդ է տրուած տեղեկութիւնը, — եւ ամենեւին պատճառ մը չունինք տարակուսելու զոյն հաղորդող անձին ճշմարտասիրութեանը վրայ,—այդ տ՞օրէնը որ կ'արգիլէ աշակերտին՝ վարժարանին մէջ գիր գրել այնքան կը հակնայ դպրոցավարութեան կանոններէն, որքան իր արհեստէն այն նաւապետը՝ որ նաւի մը միակ պահանջելի յատկութիւնը կը հռչակէ ծովուն վրայ բնաւ չնաւարկելը, այլ նաւահանգստին մէջ իբրեւ զարդ խարսխած մնալը։ Եթէ ալեարդի մէջ կրնայ գտնուիլ տխմար մը որ այդ մարդուն կին նաւապետ տնուն առ։ Եւ նաւ յանձնէ, անկէ աւելի անձեռնհասներէ բաղկացած ըլլալու է Թաղ. Խորհուրդ մը կամ՝ հաւատարմութիւն մը որ վարժարանի մը աշխատանքն կարգէ երբեմնի մը որ կ'արգիլէ աշակերտներուն դպրոցին մէջ գիր գրել։ Ուրեմն այսպիսի յայտնութիւններու առաջ քննութիւն ընել եւ արժանը տնօրինել չարժէր։

ՕՈՒՍԱԿ

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

ԳԷՈՐԳ ՎԸՐԴ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Ս. Յակոբեանց վանքին մօտ եւ անշուք մէկ խցիկին մէջ է որ կը բնակի Գէորգ վարդապետ Յովհաննէսեան, ուխտէն բարերովին քաշուած եւ գրեթէ անծանօթ հասարակութեան, վասն զի Նարեկացիին պէս համեստութիւնը եւ ճգնողական կեանքը սիրելով, չէ՛ փափաքած անուն մը հանել։ Սակայն ես իր վաղեմի աշակերտը, կ'ուզեմ զինքը ծանօթացնել հասարակութեան։

Գէորգ պատուելի (այսպէս կը կոչէին զինքը) բնիկ Վանեցի է. իր մանկութիւնը անցուցած է բարի մօր մը եւ քրիստոնեայ հօր մը խնամոց ներքեւ, իր նախնական ուսումը առած է իր ծննդավայրի վարժարանէն, սակայն ինքը տասվ գոհ չըլլալով, կ'ուզէ աւելի բարձր ուսմանք ստանալ, եւ այս նպատակով էջմիածին կ'երթայ եւ կ'ալեւորի Գէորգեան ճեմարանին։ Գ. Գէորգ ճեմարանական դժուար ընթացքը յաջողութեամբ աւարտելէ ետքը՝ ծննդավայրը կը վերադառնայ եւ հոն զանազան պաշտօններ կը վարէ. ապա ձանձրանալով աշխարհային կեանքէ, մտքը կը դնէ կրօնական ասպիսանը ընդունիլ եւ այս մտօք Նուսարդէմ կուգայ եւ Մատենադարանի վարժարանին հայկաբանութեան, ընդհ. պատմութեան, աշխարհագրութեան եւ Թուրքերէնեան ուսուցիչ կը կարգուի դոր կը վարէ երկար տարիներ։

1908ին վարդապետ ձեռնադրուեցաւ Յարութիւն Պատրիարքէն, եւ յետոյ հրաժարեցաւ ուսուցչութեան բաղմապահանջ ասպարէզէն։

Գէորգ վրդ. քաջ հմուտ պատմութեան, փիլիսոփայութեան, տիեզերագրութեան եւ թուաբանական բոլոր հիւղերուն, այնպէս որ կրնանք մաթեմատիկոս մը կոչել զինքը. նմանապէս լեզուագէտ ալ է, որովհետեւ իր մայրենի լեզուէն զատ կրնայ դիւրութեամբ գրել ու կարդալ գերմաներէն, լատիներէն, ռուսերէն, եւ քիչ մըն ալ ֆրանսերէն եւ յունարէն։

Գէորգ վրդ., հակառակ իր տարիքին, գիշեր ցերեկ կը կարդայ ու կ'ուսումնասիրէ. եթէ պատահմամբ սենեակը մտնաս, պիտի տեսնես անշուք սեղան մը՝ որուն վրայ սպիտակխառն գլուխ մը ծռած կը կարդայ, ու կը կարդայ։

Սրուսաղեմ Ս. Ա. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԿԷՍ-ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ՊՈՒԲԵԼ

Կայր մարդուկ մը ն է ան, խեղճը, որ կծկած փողոցի մը անկիւնը, պղտաստառն բարեմաղթութիւններու ու աղաչական խօսքերու չարք մը ն է որ կ'ուղղէ անարարներ ու ճամպարտ անցորդներու հասցէին, որանք կ'անցնին, կ'երթան, առանց ուշադրութեան ակնարկ մը նետելու այն խեղճին վրայ, առանց ակնոյ տալու այն սովորական դարձած մրմունջին. որ մեզմաղձոտ ու խարդրդաւոր չեղա մը ունի իր մէջ, նման այն սովորական տխուր չեղանչներ զոր աէրպատպանները կը դնեն իրենց լուսարկութիւններու սաղ ասերգութիւններուն մէջ։

Իրիկունը վրայ կը հասնի, հոն է ան դեռ, թշուառը. ձմեռուան խստաւ գիշերներուն ցուրտը մինչեւ իր ծուներուն կ'ուղէ. ան միշտ կը կրկնէ մրթմրթալով նոյն պաղատանքն բարեմաղթութիւնները, բայց ոչ ոք կը բարեհաճի տալ անոր օրուան հացագինը։ Տակաւ փողոցները կ'անմարդանան, պահապաններու ուժգին սուլիչներուն սուր ձայնը կը սկսի իրիկուան լռութիւնը խզել, անձրեւը կը սաստկանայ ու խեղճ կոյրմարթիկը հոն է դեռ կծկած, սմքած, մռած ու դողդղալ։ Հարուստներու կառքեր կը թռչուին սրարշաւ, հեգնող անտարբերութեան մը խալ արնագոյնը նետելով մարթին, անձրեւին ու ցուրտին դէմ։ Ու այդ հարուստները, այդ ղղիացածները, առանց ալ իրենց կառքին տաքուկ հանգստութեան մէջէն խալ—ակնոյ կը դառնան այս խեղճուկ կոյրին ցուրտէն կերկերուն ձայնին ու կ'անցնին կ'երթան՝ քիչ մը շուտ հասնելու համար իրենց լուսաղող ժամադրավայրը։

Վերջապէս փողոցին անկիւնէն մէկը կ'ելլէ, չափուած քայլերով կը յառաջանայ եւ կուգայ կը հասնի մինչեւ այն խորշը, ուր խեղճ մարթիկը դեռ կը մրթմրթայ բաներ մը անկապ ու անիմաստ, որվհետեւ ցուրտն ու քաղցը մարթիր վիճակի մը ենթարկած են զինքը։ Ու կը կանգնի պահ մը այս բարի անցորդը. բարեպաշտ հաւատացեալ մըն է ան, կը լսէ՝ ու կը հանէ համեստօրէն կը սահեցնէ հացագին մը կոյրին ցուրտէն փայտ կարած ափին մէջ։ Մարթիկը իր ձեռքին մէջ հարիւ զգացած դրամին սառիւը, կը սկսի շարքը իր բիւրաւոր օրհնաշունչ բարեմաղթութիւններուն, որոնք իր հոգիին խորերէն կը փրթին ու երախտագէտ շնորհակալութեան անկեղծ չեղա մը ունին իրենց մէջ։

Ո՞վ է այս բարի հրեշտակը, եթէ ոչ գթութեան Ոգին։

* * *

Զիւն–ձմեռ է դուրսը, սաստկաշունչ հովեր կը մղնեն կատաղի սուլումներով, գիշերուան չոչափելի մութին մէջէն չաղուոյզ փոթորիկներու հետ գալերու սոսնումներ կը լսուին՝ սարսափի մը տարածումը ոգեւորելով. ձիւնը կը սկսի խոլ պատաքումներով իյնալ, հակադրութեան մը պարզելով գիշերուան մաշին հետ։

Դիւղի մը մէջ խարխուլ հիւղակի մը երդիքին տակ խեղճ ընտանիք մը կայ պատսպարուած, ինչպէս նաեւ մայր մը ու երկու որդի –երկամեայ մանչուկ մը ու չորս տարեկան աղջնակ մը։ Այրի մըն է խեղճ կինը անաէր, անպաշտպան. իր տիրելիին մահէն յետոյ իր ալխատութեան ճշգիմ հասոյթով կամ քանի մը ոչորմած բարեպաշտներու օգնութիւնով կ'ապրէին, բայց հիմա որ ձմեռը վրայ հասեր է, չքաւորութեան ծանր բեռին տակ կը հեծեն անմրմունջ. խեղճերը ոչ ածուխ ունին եւ ոչ հաց. հացը այդ կեանքի միակ նեցուկը, այդ կեանք—ճրագին միակ իւղը, առանց որուն պիտի մարէր առկայծ։ Սիրով պիտի կրէին ամէն տեսակ զրկում ու տառապանք, միայն թէ ունենային չոր հաց մը։ Ինչ պիտի ըներ խեղճ մայրը. չորցած էր կուրծքին հիւթը, որով անկարելի կ'ըլլար անուշանել իր հոգեհատորները. հոգին կը քաշուէր ամէն անդամ որ խեղճ աղջնակը «Մայրիկ անօթի եմ» կ'ըսեր։ Եթէ գիտնար թէ իր երախներուն արիւնով կարելի էր զանոնք անուշանել, սիրով պիտի տար։ Կը գրկէր իր սիրելիները, կը տեղմէր զանոնք իր կուրծքին վրայ ուժգնապէս թեւերովը, բայց անկարող կը զգար իր թեւերը մինչեւ իր սիրին խորը տանելու համար զանոնք, իր սիրելիները։ Ինչ ընէր ինքը ալ ուժասպառ էր, ինքը ալ պարուտած։

Պահ մը մտածած կարծես անօթութիւնը, հոգեկան անձնանօթ դրդումով մը ադօթել ուզեց, ծնրադրեց մերկ տախտակամածին վրայ, բացաւ սիրտը Գութի Աստուծոյ, ապի արցունքներով թրջուած երեսները գետնին փչելներուն քսեց ու կուրծքին զարնելով ըսաւ. «Աստուա՛ծ իմ, գթա՛ մեր վրայ, գթա՛ սիրելիներուս վրայ, Դո՛ն որ որբերու հայրն ես ու այրիներու պաշտպանը. կամ թէզդ առ մեզ կամ օգնութեան ձեռքերդ կարկառէ»։ Մինչ այսպիսի պաղատանքն խօսքերով կ'ադօթէր, հիւղակին դրան բաղխուիլը ու բացուիլը լսեց. աղջնակ մը ներս սպրդեցաւ կապոց մը փայտ ու ասաս մը կերկուր ձեռքը, ու ըսաւ. «Սիրելի դերբացուհիս, գուշակեցի թէ փայտերդիդ հատած ըլլալու էր, այս կերկուրն ալ փոքրիկներուն ասար որ ուտեն, կը ցաւինք որ ձեր պէսք ունեցած ատենդիդ մէջի չէք դիմեր.» Շուտով հեռացաւ աղջնակը. կարծես կը զգար թէ ա՛րդեամ շատ մնար հոն, այնչափ ուելի կը վերաւորէր ամօթխած այրին արժանապատուութեան զգացումը։ Ու այս անգամ նորէն ծունկի վրայ եկաւ այրին, արցունքներով լուալու համար իր աղօթքը՝ զոր Աստուած այնքան չուտ լսած էր։

Ո՞վ էր այս բարի աղջիկը, եթէ ոչ ինքը, Գութի հրեշտակը։

Այո՛, թշուառութիւններ կան որ խոսուն են, կրնան դիրենք բացատրել, բաներ ունին արտայայտելու համար, բայց կան թշուառութիւններ որ անխօս են ու լուռ, ամօթխածութիւնը ու անհամարձակութիւնը կը ճնշեն անոնց լեզուները եւ լուռ կը մնան անոնք ծիրանի, ըստ պատուի ու հանուսի անառանելի հեւքովը։

* * *

Քանի որ կայ ու կը մնայ թշուառութիւնը, այն մարդկային երջանկութիւն մեծ ուսիլը, ինչ դարման ուրեմն այս ցաւին,— Դութը։

Դո՛ւթը, մեր զգացումներուն էն սուրբը, ազնիւը ու անշահադիրը. թո՛ղ շահապաշտ փիլիսոփայութիւնը պնդէ թէ «մենք կը գթանք, որվհետեւ կ'ուզենք որ ուրիշներն ալ մեզ գթան մեր թշուառութեան առեն». թող ամենք առարկեն թէ «կը գթանք որվհետեւ չենք ուզեր որ մեր վրայ գայ նոյն այդ աղէտը որուն վրայ մեր գութը կը չարժի». թող ուրիշներ ալ պնդեն թէ «գութը տարուս մը մը չէր տար. ան կը մտնար որ ուրիշներ ալ կրնային լսել իր խօսքերը։

Այդ անարգ տարածին վրայ կը ծներ, աւելի ուժգնօրէն արտայայտելու համար նոցկանքի բովանդակ զգացումը զարձուած անպատուութեան նկատմամբ։

—Վիրաւորուած եմ...այո՛...բայց ոչ այնքան ծանրապէս, որպէս զի իմ մասամբս ալ եւս բոլորովին ազատ ըլլաք ձեր մոլութեան մէջ։ Այո՛, անիկա չպիտի կրնայ իր վերջին ծառայութիւնը մատուցանել ձեզի...

Կինը մարկ կ'ընէր... լաւ մարկ կ'ընէր... բայց չէր հասկնար...

—Հիմա խելքս կուգայ... Հանրի... ես եմ... քուկինդ... ան՝ քա՛ զատկդ...

—Ծիծաղ մը ունեցաւ Հանրի, որ հեգնանք մըն ալ էր մեր ուսին առեն։

—Իմ աղա՛ս... ա՛չ, ո՛չ... միւսին աղան...

Բերացի երկու կիներու միջեւ.

—Տիկին, ամուսիններդ ինչպէս գտած է ձեր գնած նոր գլխարկը։

—Դեռ կարծիք մը չէ յայտնած, հաւանեցուցակը տեսած չըլլալուն համար։

(Շարունակելի)

ԲՕԼ ՊԷՐԹՆԷՅ

ՍԻՐՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

ՍՈՒԱՆԶԻՆ ՄՕՍ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՈՎԱՆԻՒՆ ՏԱԿ

Բ.

ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԵԱՆ ՀԱՏԵՒԱԼ ՕՐ

—Ա՜հ, թոթովեց հեծկլտաձներով,— որանք իր ճերմակ չրթանց վրայ դող մը կը դնէին, —ա՜հ, թողէք որ խաղաղութեամբ մեռնիմ... չատ դժուար բան է...լու վրէժ մը լուծեցէք...։

—Ո՛չ, ա՛չ տակաւին...

—Բայց ոնանք որ ապչած մարկ կ'ընէին այս տարօրինակ խօսքերը, տեսան այն տաեն Պ. Պուազմարանի դողդոջելը, կապերուն զարնուիլը։ Ու եթէ չբռնէին, հառաչելով մահամերձին վրայ պիտի իյնար, այն մահամերձը՝ որուն աչքերը հիմա դատարկութեան մէջ կը խաղային, որուն տոյտ ձայնը, այնքան ակար, զըրեթէ աղայական, կը կակղէր։

—Ատկէ պիտ՞ վերսկսի... բայց ինչպէս պիտի վերջանայ...։

—Խե՛ղճ կին... հառաչեց պարոնը... Ո՞վ երբեք ենթադրած պիտի ըլլար... Բանդարէա՛ հետ... Ու այս գայթակղութիւնը հա... ես որ երդում պիտի ընէի թէ զիրար չէին ճանչնար։

Իմացուցին թէ կառքը լծուած էր, մեծ կիսակառք մը։ Վիրաւորեալը մէջը տեղաւորեցին. յետոյ ընդարձակ կառք մը նստան Պ. Բրէպաւ եւ տոքթորը, ու Բարիզ մեկնեցան։

Երկոյն ու դժուարին եղաւ փոխադրութիւնը։ Կառքին իւրաքանչիւր ցնցումին, դառնութեան ճիչ մը կ'արձակէր հիւանդը։ Վերջապէս երկու անվերջանալի ժամերէ յետոյ Հոսման կը հասնէին։

Պ. Պուազմարան առաջին յարկը կը բնակէր։ Շատ դժուար եղաւ զայն վեր հանել։

Սակայն, առանց չատ մարմրուքի տեղի ունեցաւ փոխադրութիւնը, ոբովհետեւ տեղը որ կը սկսէր այրել իր ու�ը, իր կամքին կարգը կ'ուելցնէր. տոքթորին եւ իր բարեկամին օգնութեամբ, քառանդինդ քալ առնելէ յետոյ, առաջին յարկը հասաւ վիրաւորեալը։

Ուռնակի ուժգին հարուածի մը վրայ, սենեկապանը վազեց իսկոյն։

—Ա՜հ... դժբաղդութիւն մը... դէպք մը... ի՞նչ պատահեցաւ Պ. Կոմսին։

—Շո՛ւտ, ձեր տիրոջ սենեակը ցոյց տուէք մեզի. պառկեցնելու է։

—Վիրաւորեա՞լ եմ... բան մը չէ... կ'ուելցնէ Պ. Պուազմարան, որ կը սեղմէր ակռաները՝ չպոռալու համար. չատ գէշ կը տառապէր։

—Տիկինն ալ դուրս ելած է Պ. Բօլի հետ... Մէկ ժամէ առաջ չպիտի վերադառնայ։

Մեծ եւ չքեղազարդ յարկաբաժին մըն էր. ամէն կողմ չակուած, ու պարոնին սենեակը սիկինինէն զատուած էր, որդուզարդի մեծ սենեակով մը։ Հիւանդը պառկած—նորէն դարմանուելով—քիչ մը աւելի հանդարտ կ'երեւէր։ Մտառներուն ու կարդալ գերմաներէն, լատիներէն, ռուսերէն, եւ քիչ մըն ալ ֆրանսերէն եւ յունարէն։

Դէորգ վրդ., հակառակ իր տարիքին, գիշեր ցերեկ կը կարդայ ու կ'ուսումնասիրէ. եթէ պատահմամբ սենեակը մտնաս, պիտի տեսնես անշուք սեղան մը՝ որուն վրայ սպիտակխառն գլուխ մը ծռած կը կարդայ, ու կը կարդայ։

Սրուսաղեմ Ս. Ա. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԳԱՅԹԱԿԸ

Կայր մարդուկ մը ն է ան, խեղճը, որ կծկած փողոցի մը անկիւնը, պղտաստառն բարեմաղթութիւններու ու աղաչական խօսքերու չարք մը ն է որ կ'ուղղէ անարարներ ու ճամպարտ անցորդներու հասցէին, որանք կ'անցնին, կ'երթան, առանց ուշադրութեան ակնարկ մը նետելու այն խեղճին վրայ, առանց ակնոյ տալու այն սովորական դարձած մրմունջին. որ մեզմաղձոտ ու խարդրդաւոր չեղա մը ունի իր մէջ, նման այն սովորական տխուր չեղանչներ զոր աէրպատպանները կը դնեն իրենց լուսարկութիւններու սաղ ասերգութիւններուն մէջ։

Իրիկունը վրայ կը հասնի, հոն է ան դեռ, թշուառը. ձմեռուան խստաւ գիշերներուն ցուրտը մինչեւ իր ծուներուն կ'ուղէ. ան միշտ կը կրկնէ մրթմրթալով նոյն պաղատանքն բարեմաղթութիւնները, բայց ոչ ոք կը բարեհաճի տալ անոր օրուան հացագինը։ Տակաւ փողոցները կ'անմարդանան, պահապաններու ուժգին սուլիչներուն սուր ձայնը կը սկսի իրիկուան լռութիւնը խզել, անձրեւը կը սաստկանայ ու խեղճ կոյրմարթիկը հոն է դեռ կծկած, սմքած, մռած ու դողդղալ։ Հարուստներու կառքեր կը թռչուին սրարշաւ, հեգնող անտարբերութեան մը խալ արնագոյնը նետելով մարթին, անձրեւին ու ցուրտին դէմ։ Ու այդ հարուստները, այդ ղղիացածները, առանց ալ իրենց կառքին տաքուկ հանգստութեան մէջէն խալ—ակնոյ կը դառնան այս խեղճուկ կոյրին ցուրտէն կերկերուն ձայնին ու կ'անցնին կ'երթան՝ քիչ մը շուտ հասնելու համար իրենց լուսաղող ժամադրավայրը։

Վերջապէս փողոցին անկիւնէն մէկը կ'ելլէ, չափուած քայլերով կը յառաջանայ եւ կուգայ կը հասնի մինչեւ այն խորշը, ուր խեղճ մարթիկը դեռ կը մրթմրթայ բաներ մը անկապ ու անիմաստ, որվհետեւ ցուրտն ու քաղցը մարթիր վիճակի մը ենթարկած են զինքը։ Ու կը կանգնի պահ մը այս բարի անցորդը. բարեպաշտ հաւատացեալ մըն է ան, կը լսէ՝ ու կը հանէ համեստօրէն կը սահեցնէ հացագին մը կոյրին ցուրտէն փայտ կարած ափին մէջ։ Մարթիկը իր ձեռքին մէջ հարիւ զգացած դրամին սառիւը, կը սկսի շարքը իր բիւրաւոր օրհնաշունչ բարեմաղթութիւններուն, որոնք իր հոգիին խորերէն կը փրթին ու երախտագէտ շնորհակալութեան անկեղծ չեղա մը ունին իրենց մէջ։

Ո՞վ է այս բարի հրեշտակը, եթէ ոչ գթութեան Ոգին։

* * *

Զիւն–ձմեռ է դուրսը, սաստկաշունչ հովեր կը մղնեն կատաղի սուլումներով, գիշերուան չոչափելի մութին մէջէն չաղուոյզ փոթորիկներու հետ գալերու սոսնումներ կը լսուին՝ սարսափի մը տարածումը ոգեւորելով. ձիւնը կը սկսի խոլ պատաքումներով իյնալ, հակադրութեան մը պարզելով գիշերուան մաշին հետ։

Դիւղի մը մէջ խարխուլ հիւղակի մը մը— կը չառպէր յիմարի մը նման...։

—Ա՜հ, Աստուա՛ծ իմ... ի՞նչ պիտի ընեն ինծի... Հանրի՛... մենամարեցա՛ր... վիրաւորուեցա՛ր...

Ու լալագին, թեւերը բացած, կը վազէր։

Խարիշոհեր մատաղատի կին մըն էր... նուրբ գեղեցկութեամբ մը... քիչ մը անսովոր թեւեւս... խիստ փայլուն աչքերով, կանանչագոյն կապոյտ աչքերով ու սեւ յօնքերով, որոնք ճակատին տարբաք ուղիղ գիծ մը կը ձեւացնէին...

Ցաւն, որ իրեն հեռուած էր, գեղեցիկ պզտիկ մանչ մըն էր քաջառողջ. մօրը հիւանդութեան ամենաթեթեւ հեւքէն իսկ չէր նշմարուեր իր վրայ։

Ան ալ կը վազէր, խեղճ աղայ, պօռալով.

—Հայրի՛կ... հայրի՛կ...

Վիրաւորին յեղակարծ շարժումը, ուժգին ու ասկալի, իրենց տեղը գտմեց մայրն ու զաւակը

—Հանրի՛, ի՞նչ ունիս... ի՞նչ ունիք...

Մեծ դժուարութեամբ տեղէն ելած էր... բարկութիւնը կամ տենդը թող չէր տար. ան կը մտնար որ ուրիշներ ալ կրնային լսել իր խօսքերը։

Այդ անարգ տարածին վրայ կը ծներ, աւելի ուժգնօրէն արտայայտելու համար նոցկանքի բովանդակ զգացումը զարձուած անպատուութեան նկատմամբ։

—Վիրաւորուած եմ...այո՛...բայց ոչ այնքան ծանրապէս, որպէս զի իմ մասամբս ալ եւս բոլորովին ազատ ըլլաք ձեր մոլութեան մէջէն։ Այո՛, անիկա չպիտի կրնայ իր վերջին ծառայութիւնը մատուցանել ձեզի...

Կինը մարկ կ'ընէր... լաւ մարկ կ'ընէր... բայց չէր հասկնար...

—Հիմա խելքս կուգայ... Հանրի... ես եմ... քուկինդ... ան՝ քա՛ զատկդ...

—Ծիծաղ մը ունեցաւ Հանրի, որ հեգնանք մըն ալ էր մեր ուսին առեն։

—Իմ աղա՛ս... ա՛չ, ո՛չ... միւսին աղան...

(Շարունակելի)

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ.

Ադմիրալ Ալեքսիեվ ծովակալին յայտարարուիլը. — Իր զո-ձեռուն արդարացումը. — Պատերազմին ծագումը. — Ռնճնդաստուիրեն մը։

Բարիզ, 14 Նոյեմ.— Թան խօսելով Ալեքսիեվ ծովակալին հետ կատարուած տեսակցութեանց հրատարակութիւնը վերջայ, կ'ըսէ.

«Առաւան քանի մը լրագիրներու կողմէ հրատարակուած տեսակցութեան մը մէջ Ալեքսիեվ ծովակալը բացատրութիւններ կուտայ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ կատարած իր դերին վերայ։ Ծովակալը կը յայտարարէ թէ ինք չէ եղած պատերազմի մղողը եւ թէ բնաւ պատասխանատու չէ վերջին ինը ամիսներու արիւնալի դէպքերուն։ Կ'ըսէ թէ Ճապոն տարիներէ ի վեր կը պատրաստուէր եւ կիւը անխուսափելի էր այն օրէն երբ Ռուսիա տաք կոխեց Մանչուրիոյ մէջ։ Այս դիտողութիւնը չատ ճիշդ է եւ մասնաւորապէս կ'ըսէ այն դէպքերը որ 1896էն ի վեր կար այս ձայնը պատերազմին ծագմամբ մէջ։ Այդ պատճառին համար ծովակալը պատասխանատու չէ՝ նոյն թուականէն ի վեր Մայրագոյն Արեւելքի մէջ իր վարած կարեւոր պաշտօններուն հանդէպ։ Նոյնպէս, եւ յետոյ իրեն ցամաքային հրամանատար Ռուսաստանէն թեթեւկողմէն։ Ծովակալին պատասխանատուութիւնը իրական կը դառնայ այն թուականէն ի վերերը Մայրագոյն Արեւելքի Նամիխսենիք (փոխարքայ) անուանուելու՝ այսինքն 1903 օգոստոսէն սկսած։ Այդ անուանումը կունայ երկրորդ պատճառը ըլլալ պատերազմին փութացուցումը, վասն զի Միքատոյին անձնասիրութիւնը կը վիրաւորէր, պարարտելով զայն իր հանասարը նկատելու պարզ ծովակալ մը։ Կար նաեւ Եալուի անուանային սրտնութեանց խնդիրը, եւ կռուութիւնը ռուսական այն Ընկերութեան, որուն կազմակերպիչն էր Գէզարդզով զորավարը, եւ որուն զօրաւոր բաժնետէրերը ծանօթ էին ծովակալին։ Դիտելի թէ Ճապոն այդ ձեռնարկը կը նկատէր դիւանագիտական կոնդանդն եւ անօդղակի գործողութիւն մը, որով ուելի կը չեղաւ երկար տանել ի վեր երեւան եկած դիւրդգրգռութիւն մը. ուրեմն ալ եւս պատերազմը ոչ միայն անխուսափելի էր, այլ մասնաւոր անմիջական, եւ ժամանակը եկած էր անոր պատրաստուելու։ Այդ, 1903ի վերջին վեց ամիսներուն, որ ծովակալին լիազօր իշխանութիւնը գլխոյ չատ ազդեցիկ եւ բարեր ըլլայ, զինուորական ի՛սկ մի՛ջոցներ ձեռք առնուեցան։ Որքան պէտք մեր ուեցան։ Որքան զօրքեր հասմամբուեցան։ Թանի որ այդ թանկագին ժամանակամիջոցը օգտակար կերպով չգործածուեցաւ եւ թէ Ռուսիա յանկարծակիի եկաւ փոքրատոր 7ի յանձակ ւմսվը, ուրեմն Մայրագոյն Արեւելքի մէջ ծովակալին ներկայութիւնը ալ եւս օգտակար չէր այդ թուականէն անդին եւ թէ լուսարձակներ պէտք չէր սպասել։ Ալեքսիեվ ծովակալը, վերադարձով տեսակցութեանց մէջ իր ստացած գործողութեանց ուղղակի չէ մասնակցած։ Բուրբաթքին զօրավարին հետ ունեցած հանդիպումէն վերջը ալ կ'ըսէ թէ իրենց միջեւ հակառակութիւն մը չկար, այլ պարզապէս կարծիքի անհամաձայնութիւն մը։ Մինթէ ասկէ ուելիին պէտք կար՝ պատճառաբանելու ռուսական սխալ չարժումները պատերազմին առիթ մատնելու։ Ելք Ռուս-Ճապ-կուր սխալին պատասխանատուութիւնը ծովակալին կը վերագրէր, ուրիշ բան մը կ'ըսուէր։ Ոչ ոք կարելի՞ է ենթադրել որ թէ Ալեքսիեվ եւ Բուրբաթքին բուռն վէճեր ունեցած են, բայց կա՛ մի՛ թի անհամաձայնութիւն մը կար անոնց միջեւ, եւ նոյն իսկ կարծիքի ամէնէն թեթեւ անհամաձայնութիւնները բաւական են բանգրելու զինուորական գործը երբ ուտ ք վարել կամքին տեղքատարքերը եւ պատասխանատուութիւնն են։ Ճիշդ այն էր ռազմական ուղիղները ծովակալին ձեռքը ալ Բուրբաթքին եղած թելադրութիւններուն։ Ծովակալին ձախող դերը այս վերջին պատասխանութեան մէջ, իր ամէնէն նուազագոյն չափին վերածուած և նայիսիրելու պայմանագրութիւն մը, ոչ ոք գամ մը եւս ցոյց կուտայ զորավարներու խորհուրդին մէջ գործել չկարենալու մարդու դերը։ «Ամբողջ ոչ վանգր»

— Ամսագիր մի յայտարարութիւններ զոր Ալ քաջիվ ծովակալը բրած է Բրքի Բարիզինեն Քիթակցին, Բ. ս. Բաքքին զորավարին հետ ունեցած յարաբերութեանց մասին ծովակալը ըսեր է.

«Բուրբաթքին զորավարը զինքէ բաղդատելի անկախ էր եւ բնաւ իմ ուղղակի իշխանութեան տակ չէր գտնուեր, վասն զի ընդհանրապէս բանակի մը պարտի տուած առանձնայնութիւնքն ուելին կը վայելէր։ Ան պատգամի մէջ իր բոլոր ընելիքին պատասխանատուութիւնը իրեն թողած էի. բնաւ չմիջամտեցի անոր գործողութիւնն ու որոշումներուն եւ մեր յարաբերութիւնները միշտ վերջը կատարելապէս սրտագին եղան։ Ես մեր հանդամանքներուն մէջ ոչ մի անհամաձայնութիւն չեմ տեսներ։ Ես ամենայն ինչ կատարեցի ինչ որ ինձմէ կարելի էր։ Ես ամենայն ինչ ըն

Գանձի գին (445 քիլոմէթր) 14,404, անցեալ տարին 5,748 աւելի եւ միւս շաբաթներէն ալ 180։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց Պատրիարքին Մասկուսի փոխանորդը հակա. 19ին Ռուսիոյ կայսեր ներկայանալով, մասնաւորապէս է Երուսաղէմի Պատրիարքին կողմէ նորատիպ մեծ դաւթեան նուիրուած Ս. Գերեզմանի խաչը։

ԴՊՐՈՅԳԱՍՆԵՐԸ.—Մանիֆեստ. լսելով կայս. ան Իրաւէն թէ դպրոցական ուսանողներէն կամաւորի անցագին պէտք չէ առնել եւ չգենուեր, երկաթուղիները ու թրամուէյներն ալ պէտք է միայն քսան փարայի արմատ առնեն, ծովային նախարարութեան ուղղութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ կամաւորին պաշտօնակները չեն անգամ կը սարպեն դպրոցականները՝ անցագիրը վճարելու եւ երբ ատանցմով կը դրաշին, ուրիշներ ալ այդ առիթէն կ'օգտուին եւ առանց անցագիր վճարելու կամաւորին կ'անցնին։

ՁԵՒՆՀԱՄ պաշտօնարանը օրոշեց թէ կառավարական պաշտօնարաններու պիտոյք մասակարարողներէն առնուելիք դրամական ուղղանքները, ապրանքները ժամանակին չտնձ ուելու պարագային, եթէ գանձուած են հասոյթ ու ճանապարհին եւ եթէ ոչ, չուսալ գանձուին։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Հակա. 29ի գիշերը ժամ 7.5ին Կէմլէյիկի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

— Բազէքի մէջ ալ վերջերս ցնցումներ զգացուեր են, որոնք ընդհանրապէս կը շարունակուին, սակայն բարերաղդաբար վնասակար հետեւանք մը չեն ունենար։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը եւ առաւ օգտուսոյն հրատարակած ոչ հրամանագիրը, որով վարսակի արտածումը արգիլած էր։

ՈՐՍՈՐԴ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՎԱՇՏԵՐ.—Բ. ու Դ. զորաբանակներուն մէջ կազմուած որսորդ զինուորներու վաշտերուն բոլոր պէտքերը հոգացուած ըլլալով, տեղեկագրուցաւ ձեռնտա պաշտօնարանին թէ ոտնք ալ եւս արգելք պիտի ըլլան Բումէլիի Հռանգաց մէջ աւազակներու ապատակութեանցը, ինչ որ հոն գտնուող օտարականներն ալ կը հաստատեն։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՈՒՌԸ օրոշեց որ գաւառներու զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ ակնոցներ գտնուին՝ աչքի հիւանդութենէն առապող զինուորականները դարմանելու համար։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութեան Խորհուրդին նախագահ Սիւլէյման Խալուսի էֆենդի կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց եւ լեռոյ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՅՆԵՐԸ. — Հանրային առողջապահութեան ընդհանուր քննիչը ծրագիր մը պատրաստեց, առաջարկելով փակել այն սպանդանոցները որոնք առողջապահական կանոններու համապատասխան վիճակի մէջ չեն գտնուիր. նաեւ հարկ եղած պայմանները ցոյց տալու նրէն հաստատելիք սպանդանոցներուն համար։ Այդ ծրագիրը Բ. Դրան մատուցուեցաւ քննութեան համար։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ հակա. 29էն ի վեր քաղաքին մէջ քարէրայլ դէպք չէ պատահած։

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ Պ. ա'Արանքօ Բաալիոյ երեսփ. Ժողովին անդամ ընտրուեր է։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ Ռէժիի Տէօրէն Պ. Բէրտիքարի նոյն պաշտօնով Էսիրէնէ փոխադրուեցաւ։

ԾՈՊԵՐԸ.—Բաղաքապետութիւնը նը. կատելով որ ծապի պատրաստութեան համար Ե. թոպալէն բերուած մեսաքները հոն կարգ մը վնասակար նիւթերով կը ներկուին, առանց նմայնը բժշկական վարմարանը ղրկեց՝ տարրալուծելով հատատելու համար թէ առողջապահութեան վնասակար են թէ ոչ։

ՀՐԻՆՆԵՐ.—Երեկ գիշեր ժամ 4ին հրդեհ ծագեցաւ Շիլլի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան պաշտօնեաներէն Ֆրանսացի Պ. Բէրնիի քարտէզիր տունէն որ ամբողջովին այրեցաւ։ Տունը ապահովագրուած էր գերման Ընկերութեան մը։

ՓՈՒՐԻԿԸ.—Օգին հանդարտութիւնը կը շարունակէ, թէեւ բուսական ցորեան կ'ընէ։ Միջերկրականի ու Սեւ Ծովի մէջ պատահած արկածներուն համար տակաւին մանրամասնութիւններ առնուած չեն, սակայն երէկ կ. Պոլիս հասած մասնաւոր քանի մը հեռագիրներ քիչ չատ տեղեկութիւն կը հաղորդեն։ Հաճի Տավատ Ընկերութեան Նիքոլասս չոգենաւը որ երկուշաբթի օրը Սիրքէճիի քարափէն դէպ ի Միջերկրական ճամբայ ելած էր, փոթորիկի բռնուելով առջի օրը Շարքէօյի նաւամատոյցին մօտ խրեր է։ Տեղւոյն նաւանանգիստի տեսչութիւնը հարկ եղած օգնութիւնը ընելով ուղեւորներէն չորս հոգի տրգահատելի վիճակի մէջ գտնուեր են, սակայն միւս ուղեւորներուն ի՛նչ ըլլալը դեռ յայտի չէ։ Շոգենաւը չորեքշաբթի օրը Իզմիր պիտի գտնուէր։ Տարտանէլէն ալ նաւաձիգներ ղրկուեր են զայն ազատելու համար։ Նիքոլասի պատկանած Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ գործակալը դեռ տեղեկութիւն մը չէ առած չգենաւին վիճակին վրայ։ Նիքոլասս հարիւր երկու թոն տարողութեամբ փոքր չոգենաւ մըն է. ուղեւոր եւ ապրանք բեռցած էր։

— Էրէյլիի առջեւ Աֆէքը Պահրի ու Քալիոբի առագաստանաւերուն միջեւ ընդհարում մը պատահելով, առջինը խորտակուեր է։ Նաւաղները ազատեր են Քալիոբի կողմէ։

— Էրէյլիի առջեւ Եորկիոս անուն առագաստանաւ մը ցամաք ինկեր է, բայց նաւաղները ազատեր են։ Ուրիշ առագաստանաւ մըն ալ նոյն վիճակին են Թարկուելով նաւաղներէն մէկը խեղդուեր է։

— Շարքէօյէն կը հեռագրեն թէ երէքշաբթի գիշեր, ծիւնախառն ասատիկ փոթորիկի մը ատեն, երկու փոքրիկ առագաստանաւեր ընկղմեր են։

— Պէօյիւքտէրէի առ. ու սպասող չոգենաւերը երկի միայն կրցան Սեւ Ծովէն դուրս ելլել։

— Հեռագրական լուրերու նայելով, փոթորիկը ամենայն ասատութեամբ կը շարունակէ Սեւ Ծովի մէջ։

—Պ.լսոյ նաւանանգիստը ժամանելիք Մէսսաժերիի ու Կուրֆիի չոգենաւերը տակաւին չեն հասած։

—Ցունական թերթերը կրսեն թէ երէք չոգենաւեր՝ աւստրիական, իտալական ու հելլենական, վնասուեր են Սեւ Ծովի մէջ. նաեւ փայտ ու ածուխ բեռցած քանի մը փոքր առագաստանաւեր։

—Պէյլէրպէյի ծովեզերեայ տունէրէն չատին պատերը փլած եւ բազմաթիւ ծառեր արմատախիլ եղած են։ Զէյնէլէբէյի չրջակաները այգիները ու պարտէզները վնասուեցան հեղեղներէն։

—Փաշա Պաղչէի առջեւ խորտնած մավունները, առաղձ բեռցած, ցամաք իջնելով խորտակուեցան։ Սէվրի Պրունի մօտ ձկնորսի նաւակ մը ցամաք ինկաւ ու ընկղմեցաւ։

—Զէյնորսի բուսական նաւերը հատանական նկատելով որ փոթորիկին հետեւանքով առաս ձուկ պիտի կրնան որսալ, մինչեւ Դարդանելները գացին, սակայն ծովին ալեկոծեալ վիճակին համար եւս դարձան։

—Անգլիական չոգենաւ մը որ երէկ Պալսոյ նաւանանգիստը ժամանեց, Դանուբի մօտերը փոյտի մը վրայ ապատատնած չորս հոգի ազատեր է. ատանք ռուսեն. կ'երեւայ թէ ռուսական չոգենաւ մը ընկղմած է այդ կողմերը։

—Անցեալ օր Պալսոյ նաւահանգիստին մէջ ընկղմած մավունն 65,000 ֆր.ի ապրանք կայ եղեր։

—Սէլանիկէն երեքշաբթի օրուան թղթականով կը գրեն թէ նոյն օրը ձիւն տեղացեր է։ Երեք տարիէ ի վեր այդ քաղաքին մէջ ձիւն տեղացած չէր։

—Սոֆիայի լրագիրները կ'ըսեն թէ Պուլկարիոյ ամէն կողմերը սասիկ ձիւն կ'ընէ։ Ջերմաչափը զերոյէն վար հինգ աստիճան եղած է։ Լեռնային վայրերը առատ ձիւն տեղացած է։

ԹՈՒՏԵՐԱԿԱՆ եղանակը չատ փոյլուն սկզբնաւորութիւն մը կունենայ այս ձմեռ Բերայի մէջ։ Սիլվէնէն եաքը՝ Սառա Պէռնար կը պատրաստուի մայրաքաղաքս գալ՝ ներկայացումներու չարք մը տալու Թէպէ-Պաշչի Թատրոնին մէջ։ Ֆրանսայի ազգարհանչակ դերասանուհիին երրորդ այցելութիւնը պիտի ըլլայ այս, 10–12 տարի առաջ կրկին տիգմներ եկած ըլլալով մրդէն, ինչպէս կը լսուի։ Այս միջոցիս Կ. Պոլիս կը գանուի Պ. Էմիլ Շթէկըր (Emil Steger) նշանաւոր երգիչ մը, որ Վիէննայի, Պերլինի ու եւրոպական ուրիշ մայրաքաղաքներու Օպերաներուն մէջ երգած է։ Պ. Շթէկըր ի մտոց նաւահանդէս մը պիտի տայ՝ Պ. Պ. Պրասէնի եւ Լանկէի ընկերակցութեամբ, որ ճշմարիտ վայելք մը ըլլալ կը խոստանայ երգասիրներուն համար։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ցառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր (24 նոյեմ.) տեղի պիտի ունենայ առաջինը այն երեք նաւագահանդէսներէն, որոնք պիտի տրուին ազգակցութեամբ տիկին Աննա Կրոսէրի (դաշնակ), Պ. Պրասէն Ճընի (Լութակ) եւ Պ.Ռ.ի (Թաւլութակ), եւ ընկերակցութեամբ երգչուհի Օր. Վիվիան Լաուտրոսի։ Ա.դ նաւագահանդէսը պիտի տրուի Պ. Բասքալ Բէլլերի երաժշտական գործիներու վաճառատան վրայի լոկի նոր սրահին մէջ։ Բասաժ Հաճորլօ. մուտքը Թէպէ Պաշի կողմէն։ Բաժանորդագրութեան գինն է, երեք նաւագահանդէսներուն համար, կէս անգլիական ոսկի, իսկ իւրաքանչիւր նաւագահանդէսի համար՝ ռնլուա ոսկի՝ 30 դրուշ։ Տոմսակները կը ծախուին Հաճորլօ Բասաժին մէջի հասատատած Պ. Բասքալ Բէլլերի երաժշտական գործիներու վաճառատան վրայի լոկի նոր սրահին մէջ։ Բասաժ Հաճորլօ. մուտքը Թէպէ Պաշի կողմէն։ Բաժանորդագրութեան գինն է, երեք նաւագահանդէսներուն համար, կէս անգլիական ոսկի, իսկ իւրաքանչիւր նաւագահանդէսի համար՝ ռնլուա ոսկի՝ 30 դրուշ։ Տոմսակները կը ծախուին Հաճորլօ Բասաժին մէջի հասատատած Պ. Բասքալ Բէլլերի գործիներու վաճառատան մէջ, կարասիներու յարդարման աշխատութիւններ կատարելու համար։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

29 ՀԱՍՏԱՏ ԳԻՆԵՐ 32 –50

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ· ՇՆՈՐՀՆԵՐ ԿԻՒԼԻԿԻՈՅ Ս· ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ վեհ. կայսրը բարեհաճած է իր կայսերական բարձր համարման մէկ նոր հաստատիքը շնորհել Կ ւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, հրամայելով որ Պետական Դանձէն հանգուցեալ Մկրտիչ Կաթողիկոսին յատկացուած երեք հազար հինգ հարիւր դրուշ ամսաթոշակը շարունակուի վճարուիլ նաեւ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին։

Ն. Կ. Վեհափառութիւնը տեղեկացած ըլլալով Սիսի մայրավանքին խարխուլ վիճակին, բարեհաճած է նաեւ հրամայել որ հարկ եղած նորոգութիւնը կատարուի եւ այս առթիւ շնորհած է վանքին հայաւանական յեռնեալ տուրքերը։

Ս. Կաթողիկոսը՝ խորապէս զգածուած թէ՛ Կիլիկիոյ Աթոռին եւ թէ իր անձին նկատմամբ Ն. Կ. Վեհափառութեան ցոյց տուած կայսերական բարձր հոգածութենէն ու եղած շնորհներէն, կայս. Պալատ կ'երթայ, իր երախտագիտական զգացումները մատուցանելու յառ Կայս. Գոհայեղ, եւ միանգամայն՝ իր մասնակցութիւնը բերելու իր հրաժեշտի ողջոյնները մատուցանելու։

Կիլիկիոյ մայրավանքը ու եկեղեցին, ուր մշտաեռ աղօթքներ կը կատարուին վեհ. կայսեր արեւշատութեանը ու Դասհուն համար, նորոգուելով՝ նոր առիթ մը պիտի ըլլայ կրկնելու այդ բարեմաղթութիւնները ու աղօթքները, երախտագիտական օրհնեալ արտայայտութիւններով։

Մանզուտիի այս առաւեալ թիւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—«Առաջ ժողովոյ երկուշաբթի օրուան բացառիկ նիստին մէջ, ինչպէս գրած էինք, նկատողութեան առնուած էր 1881ի այն ծրագիրը որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Էջմիածնայ Մայր Աթոռին, Պալսոյ Պատրիարքարանի եւ իր թեմական գաւառներուն հետ ունենալիք եկեղեցական յարաբերութեանց եղանակն ու ձեւը կ'որոշէր եւ հանգուցեալ Մկրտիչ Կաթողիկոսի օրով անգործադրելի մնացած էր։ Խառն ժողովը այդ ծրագիրը գրեթէ անփոփոխ պահած է կրնայ բաւել, քանի որ չատ քիչ բարեփոխումներ մացուցած է անոր մէջ, եւ արդէն եղած բարեփոխումներն ալ Կիլիկիոյ արդի Ս. Կաթողիկոսին Հովսեպեան իրաւասութիւնը գտնող հանգամանք մը ունին։ Տ. Օրմանեան Ս. Պատրիարք Հայրը ծրագրին մէկ օրինակը յատուկ պաշտօնագրով մը ի դիմաց Կնդր. Վարչութեան առնի իրկուն Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին ուղարկեց, առանց Ն. Ս. Օծութեան սարգարութիւնը պահանջելու այդ ծրագրին իրագործման համար։ Հետեւաբար սխալ է քանի մը պաշտօնակիցներուն այն յայտարարութիւնը թէ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոս յայտարարած ըլլայ որ ան է ծրագիր տարագրելու պէտքը չի զգար։ Արդէն սարգարելու չտարգելու խնդիր չկայ մէջտեղ եւ Ն. Ս. Օծութիւնը առաջի ան է կարիք չէ յայտնած բընաւ այդ ծրագրի մասին։ Իրողութիւնը սա է թէ Ն. Ս. Օծութիւնը ստացած է այդ ծրագիրը, եւ իր գլխաւոր նպատակը ըլլալով միայն իր խնամքին յանձնուած հօտին նիւթական ու բարոյական օգուտները, Կիլիկիա վերադարձին, ըստ այնմ պիտի գործէ եւ եթէ հարկ ըլլայ, այն տեղ միայն խորհրդակցութեան առարկայ պիտի ընէ այդ ծրագիրը։»

—Առջի իրիկուն Վսեմ. Ռօպէրէֆ. եազըճեան Երուսաղէմաւոր երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Կաթողիկոսին հետ։

—Բարեպաշտ անձ մը փոփոքելով որ ամէն տարի Ս. Ցարութեան օտնին Սսայ մայրավանքին մէջ Ս. Պատարագ մատուցուի եւ հոգեհանգիստ կատարուի իր ննջեցեալներու հոգւոյն համար, իրրեւ կտակ՝ գումար մը յանձնեց երէկ Ս. Կաթողիկոսին, որ այս առթիւ օրհնեց յիշեալ նուիրատուն։

—Ռէթէօս էֆ. Պէրպէրեան երէկ Ս. Կաթողիկոսին այցելէց եւ Ն. Ս. Օծութեան յանձնեց այն գումարը, զոր Պէրպէրեան վարժարանի տաները հատուցած էին, Կիլիկիոյ կարօտ վարժարաններուն համար։

—Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. Տէր-Կարապետեան, Ս. Կաթողիկոսին հրամանաւ, պատրաստութիւն կը տեսնէ առաջիկայ երեքշաբթի մեկնելու իր Վիճակը, քանի որ պեղումն եկեղեցական եւ կրթական գործերը առաջնորդին ներկայութեանը պէտք ունին։

—Պալաթու քարոզիչ Տ. Վահան Վ. Պարթիզկեցի եւ Թող. Խորհուրդը երէկ Ս. Պատրիարքին ներկայանալով, հրաւիրեցին Ն. Սրբազնութիւնը որ Ս. Պատարագ մատուցանէ յառաջիկայ կիրակի օր, Թաղին Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն մէջ, որուն ծանրախրութիւնն է։

—Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկ. նախընթաց իրիկուն կոյս. Պալատ երթալով՝ ներկայ գտնուեցաւ Իթթարի սեղանին, որմէ ետք՝ Ա. սենեկապետ Հաճի Ալի Փաշայի միջոցաւ արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

—Աթէնքի Հայ մատրան Հոգաբարձութիւնը հաղորդած է Ազգ. Պատրիարքարան, թէ հելլէն կառավարութիւնը գեղեցիկ մը նուիրած է հայ եկեղեցի մը չունենալու համար։

—Պէյքոզի Բաշա գիւղացի յոյն աղջիկ մը դիմած ըլլալով Ազգ. Պատրիարքարան Հայ եկեղեցին ընդունելու համար, հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները լրացած են։ Ցիշեալ աղջիկը պիտի ամանանայ Ալէմտաղցի հայ երիտասարդի մը հետ։

—Նիւ-Եորքի Ս. Վ-ճառական Ազն. Ց. Թավշանեան էֆ. որ գորգի ճոխ եւ ընտիր հաւաքածոյ մը ցուցադրած էր Սէնտ-Լուիսի արուեստասէրներուն պարսկական տաղաւարին մէջ, արժանացեր է առաջին մրցանակի (grand prix) միջազգային միւրիին կողմէ։ Առեւտրական ասպարէզի մէջ շնորհաւորելի յաջողութիւն մը է այս։

—Թիֆլիզի մէջ նախորդ շաբթուն մեռեր է հայազգեա Սահակ Զելինսքի, որուն մայրը հայ էր եւ հայրը ռուս. բայց ինքը հայերէն կը խօսէր եւ կը գրէր. հրապարակ հանած է կովկասեան բառարան բառարանը եւ հրատարակած է հայերէն լեզուով գրքոյկներ՝ գիւղատնտեսութեան վերաբերեալ։

ԱԶԳ.—Բարեկիչական Միաբանութիւն

Ցակոբեանի Ազն. ընտանեաց փափաքանաց համաձայն, յուաղիկայ կիրակի 7 նոյեմ., հանգուցեալին անուան տօնին, Պատ. Փախանորդ Դեր. Գարբիել եպիսկ. Ճէվահիրճեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, Թաղիս Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ եւ յաւարտ Պատարագի, հանդիսաւոր պաշտօն պիտի կատարուի հանգուցեալին դերեզմանին վրայ։

Սկզբնաւորութիւն Ս. Պատարագի ի ժամ 4 ուկէս (Ը. Թ.)

Ի դիմաց Թող. Խորհրդոյ Սամաթի։

Վ. Աեենադարի Աեենապետ

ԱՆՏՈՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ց. ՉԻԼՃԵԱՆ

Սամաթիա,

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱՃԱՆՆ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒՊԷԼԻ)

ՊՈՒԷՍԿԱ ԵՒ ՖԱՖՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵՌԼԻՊՈՒՐԿ, 17 Նոյեմ.—Բարթ-Աբթուրի հրամանատար Շիոսէլ զօրավարը նոյեմ. 3ին հեռագիր մը ուղղեց Նիքոլա կայսեր՝ գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։ Զօրավարը իր եւ պահակազօրքին շնորհաւորութիւնները մատուցանելով, յայտարարեց թէ ինը օրէ ի վեր ձառաններուն կատարած բոլոր յարձակումները ետ մղուած են։

—Բարբարթքին զօրավարը հետեւեալը կը հեռագրէ Ռուսիոյ կայսեր.—«Նոյեմ. 15ի իրիկունը ճարտնները յարձակողական սկսան մեր դիրքերուն դէմ Լիւշէնբուրգի մէջ, բայց մեր զինուորները ետ մղեցին զանոնք։»

ՎԻԼՆԱ.—Մանչուրիոյ ռուսական երկրորդ զօրաբանակին հրամանատար Կուրիէնպէգի զօրավարը, այսօր, պատերազմի դաշտը ուղեւորեցաւ։

ԼԻՊԱՕ.—Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը լրացնող վերջին մասը, հինգ յանձնարարակներէ եւ ութ թորփիլնաւերէ բաղկացած, երէկ ճամբայ ելաւ։

ՄՈՒԿՏԷՆ — Զոյգի մը նայելով, վեց հազար ճարտներ ցամաք ելեր են Ինքէաւ եւ Բրցեվս։

ՎԻԷՆՆԱ.—Աւստրիոյ երեսփ. ժողովը, այսօր, վերսկսաւ իր աշխատութիւնս։ Սլմանան նախարար Պ. Բէքէլ ներկայացուց 1905ի տարեշրջանին եկամտոյցը եւ վեց ամսուան ծախսերու եկամտոյցի մը, յայտարարելով որ եկամտոյցի հաւասարակշռութիւնը ձեռք բերելու համար հարկ է խնայողութիւններ ընել կառավարական բոլոր պաշտօնարաններու եկամտոյցներուն մէջ։ Ցետոյ խօսեցաւ նախարարապետ Պ. ֆոն Բէքպէր. Նախ ըսաւ թէ դաշնակցութիւնները եւ բոլոր օտար տէրութիւններ հետ բարեւոք յարաբերութիւնները կը պահպանուին։ Նախարարապետը, յետոյ Աւստրիոյ ներքին կացութեան վրայ խօսելով, երեսփ. ժողովը հրաւիրեց բեղուն աշխատութեան մը ձեռնարկելու։ Նախարարապետին խօսքերը ծափահարուեցան, սակայն յաճախ ալ ընդհատուեցան մեծ ժխորով մը, մանաւանդ երբ ատենաբանը ջանաց արդարացնել կառավարութեան գործելու եղանակը՝ Ինսպրուքի իտալական համալսարանին խնդրոյն մէջ։ Երեսփ. ժողովը, նախարարապետին բանախօսութենէն ետքը, ձեռնարկեց կառավարութեան յայտարարութեանց վիճաբանութեանը։ Գերման Պ. Էյլէր, երեսփոխան Ինսպրուքի, խստիւ քննադատեց Պ. ֆոն Բէքպէրը եւ Թիրոլի կուսակալ Պարոն ֆոն Շուտրցենսուն։ Նախարարապետը պատասխանեց, ազդուսպէս մերժելով Թիրոլի կուսակալին եւ զինուորներուն դէմ եղած ամբաստանութիւնները, ըսելով որ տասնք կատարելապէս իրենց պարտքը կատարած են։ Վիճաբանութեան շարունակութիւնը վաղուան յետաձգուեցաւ։

(ԱՃԱՆՆ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Նոյեմ.— Սենբրէլ Նիւզ կը ծանուցանէ թէ ճարտնները նոյեմ. 13ին համար յաջողագործութիւն մը պատրաստած են, նպատակ ունենալով խզել Մուքդէնի հարաւային կողմը ռուսական կեդրոնին դիրքերը։

—Միւս կողմէ Լիաօ-Եանկէն կը հեռագրեն թէ ճարտնները բազմաթիւ զինուորներ համախմբած են՝ Ռուսերուն արեւելեան ճակատին կողմէն ճակատամարտ մը կատարելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Շանկայէն չինական աղբիւրէ առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Շա-Հօ գետը բոլորովին սառած է եւ թէ ճարտնական բանակը դայն անցեր է Շահորաւի կողմէն։

—Տիլի Թելեկրաֆ սխալ կը նկատէ Ռացորոքնիի հրամանատարին կողմէ հաղորդուած լուրերը՝ Բարթ-Աբթուրի մասին թէ այդ տեղը տակաւին երկար ատեն կրնայ դիմադրել։ Անգլիական թերթը այնպէս կը նկատէ թէ Բարթ-Աբթուրի համար անկարելի է քսան օրէն աւելի դիմանալ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՐԻԶ, 18 նոյեմ.—Ռուսերը, նոյեմ. 9ին, եւս մղեցին ճարտններուն մէկ յարձակումը Բարթ-Աբթուրի հիւսիսային պատնէշներուն դէմ։ Ռուսերէն եօթանասուն հոգի մեռեր եւ չորս հարիւր հոգի վիրաւորուեր են։

—Զոյգ կայ թէ Շիոսէլ զօրավարը գլուխէն թեթեւապէս վիրաւորուեր է։

—Սէօլէն կը հեռագրեն թէ ճարտնները մարդիր են Բարէքալի մէջ զօրաբանակ մը կազմել՝ քարէքցի զինուորներէ՝ ճարտնական ոգիներու հրամանատարութեանը տակ։ Այդ զօրաբանակը Վլատիվոսթոքի դէմ պիտի գործէ։

ԲԵՌԵՐՊՈՒՐԿ. — Վլատիվոսթոքի ռուսական նաւատորմիղին մարտանաւերը Ռուսիա, Կրոմպոյ եւ Պոկաքիր կատարելապէս նորոգուած ըլլալով, երեւեակեալ վիճակի մէջ կը գտնուին։

ԼԻԶՊՈՆԱ. — Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը որ Տանքէրէն (Մէնէկալ) ճամբայ ելած էր նոյեմ. 16ի գիշերը, դէպի հարաւ, Պիսկէ բարթուկեզ արշիպեղագոյին բացերէն անցեր է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 4 Նոյեմբեր

Օսմ. Թանսոլիտ Միացեալ	Օ. Ո.	94	31
Ամէնէն բարձր գին	»	94	35
Ամէնէն վար գին	»	94	23
Բուսէլիի Երկաթուղի զոց.	ֆր.	126	—
Ամէնէն բարձր գին	»	126	—
Ամէնէն վար գին	»	125	62

ԲԱՑՈՒՄ 5 Նոյեմբեր

Օսմ. Թանսոլիտ Միացեալ	Ֆ. Ֆ.	94	25
Բուսէլիի Երկաթուղի	ֆր.	125	(2
Նիրքէթի Իսլիրէ		22	31
Օսմանէտ		—	—
Ռէմի		16	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Ցունական պանքա		426	—
Տէբբօզ		242	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	05
» ժուլիանու		2	—
» պարտատուղթ		494	—
Քարտի Ֆ. Պալսոյ		519	—
Թրանսվայ		100	—
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Եժիպտիէն Ա		291	—
» » » Բ		269	—
Լաւրիսէ		64	—
Ճանապարհի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	20
» տարատուղթ	«	532	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ընդ.	—	—
» » » չէք	»	110	(7 1/2
Բարիզ » »	ֆր.	22	81 1/4
» » » չէք	»	—	—
Գէրմանական տասկոս չէք	մարք	12	40
Վիէննա չէք	ֆիորի.	21	77

ԴՐԱՄԱՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ընդ.	57	22
Անգլիական ոսկի	»	110	(2
Բոլ եմբէրիայ	»	22	20
Գրքմից	»	51	06
Մէճիտիէ ազնաւ	»	107	32
Մէճիտիէ	»	—	—
Բուսէլի Ռազմարրամ	Օ. Ո.	5	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Նոյեմբեր

Անգլիական Քանսոլիտ	95	—
Միացեալ պարտք) բաց.	95	75
» » զոց.	95	75
Օսմանեան Պանքա	12	50
Ռուսական 1888-189)	92	75
Հելլենական 5 %	47	—
» Մոնորոյ	48	—
Պուլկարական 1892	96	68
Եգիպտական եւնեֆ	105	37
Ճարոնական %	72	63
Թուրքական	2	87
Զէրիքըտ	1	68
Փոխանակագիր	25	32 1/2

ԲԱՐԻԶ, 17 Նոյեմբեր

Ֆրանս. Ռանտ 3 %		95	32
Միացեալ պարտաթուղթ) բաց.	Ընդ.	97	37
» » զոց.	»	97	45
Օսմ. Դայս. Պանքա	ֆր.	592	—
Օսմանէտ	»	—	—
Բուսէլի Երկաթուղի	»	127	75
Օսմ. մարտատուն	»	472	—
Օսմ Ռէմի	»	364	—
Բրէօնիթ Թիւրք 4 %	»	500	—
Բէյրութ Լիոնէ զուտրոնը կարած	»	1147	—
Իտալական Ռանտ	»	104	60
պանիական արտարին	»	88	22
Աւստրիական	»	101	80
Թրանսվայ	»	98	50
Ռուսական 4 %, 1901	»	94	40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	130
Դրամագլուխ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 17 Նոյեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	60
Բուսէլի երկաթուղի	»	122	—
Օսմ. Ռէմի	»	240	—

ԳԵՐԼԻՆ, 17 Նոյեմբեր

Միացեալ պարտաթուղթ	ֆր.	85	10
Բուսէլի երկաթուղի	»	126	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	—
Փխն. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	210

ՊՐԻՍԷԼ, 17 Նոյեմբեր

Միացեալ պարտք	86	5)
Լուէլի երկաթուղի	126	50

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱՐՈՑԺՔ

396 ՄԵՏ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԵԱՆԻ ԳԱՐԵԶՐԱՏԱՆ ՎՐԱՑԻ ՅԱՐԵԼ

(Ձիլ Ջուլգեանց գէմ)

Նաւերը, ճաշակաւոր եւ գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն։ Բերաշխատութիւն։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։ 42

Ժամերը կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսգիշեր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէսգիշեր հիւանդ կ'ընդունին։ 2

Ա.ՄԷՐ Բ Ի Ք Ք Ո Ն

Société Producteur de France, Péra

Ֆրանսական արտադրութեանց Ընկերութիւն

Բերա

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆՆՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՄ ԵՎ ԱՄԵՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամենէն չատ քինինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հոգի յատուկ տունկերով։ Իր կարգովիչ ոհակատենդային յատկութիւններուն համար է ամենէն ընտրեալ ամենէն դիմացկունը։ Առատ ախորժի փարոնց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելին չնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ զերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառատեղը կեղծած ըլլալնուն։

Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ

Հղացուութիւն, կէս գլխացաւ, քնահաւութիւն, էնֆլուէնցա եւ ամէն ջղային հիւանդութիւն, ապաւով բուժում կը գտնեն, տոքթէօր Գէ-ՌՕՆՆԷի հակաջղացաւական դեղահաբերու միջոցաւ։ Գին, տուփ, գրացուցակին հետ, 3 ֆրանք, բոլոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ Մթերանոց, Տոքթէօր Գառոնեէ եւ ընկ. 75ը Պուլվար փողոց, Բարիզ, կ. Պոլիս, Ճ. Մէղլիի արդիւք եւ ընկ. բոլոր դեղավաճառաց քով։ 20—30

ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ ԴՊՐՈՅԻՆ
ԱԱՌՕՒՆԵՆ ՁՈՒԿ ՈՒՆԱՐ
«ԵՒԱ»
Բարեփոխուած ու նոր հաց

ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ լայն տեսակ մի՝նչեւ գերազանց գեղակերտ կոփարկղով եւ տեսակն կազմով։ Կը պարունակէ 28 վիմագրուած տախտակներու մէջ 140ի չափ օրինակներ եւ պատկերներ, որոնք կը ներկայացնեն զանազան հագուստներ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ձեւերու կերպը, ինչպէս կարճ, պարզ, կէնակողմեան, կրկին յետամնաց, եռափղամասով իւրաքանչիւրներ՝ այլ եւ այլ կազմութեանց պէսպիսութիւններ, թեւեր քղանցքներ, վոլան՝ եր, ժագեթներ, բալրոներ, պոլերո, ֆիկարո եւ զուգած թիկնոցներ, ռուսական եւ նուսուտիական ձեւով չապիկներ, օձիքներ եւն., եւն., եւ 182 էջերու մէջ յատկ կերպով բացատրուած են անոնց ձեւերու եւ կարելու կերպերը։

Իսկ առանձին 40 սուսար էջերու մէջ դրուած են 1100ի չափ արենատիպական ու առմատին բառեր՝ քառորդ դարէ մը ասէլի ժամանակագրութեան ենթարկուած, եւ անոնց դէմ նշանակուած են բուրք. ֆրանս. իտալ. յունար. եւ ընթերցողին դիւրութեան համար այլ ինչ ինչ բառերու ազգաւորածները գրուած են փակագիծի մէջ։

Այս նոր գործը իր նախորդները կը գերազանցէ գործնական առաւելութիւններով՝ որ է տիպարներուն առանց կարաբաժինի պատրաստելը։ Հնարաւորէ ձեւի եւ կարի ուսումը թէ՛ ուսուցչուհին եւ թէ ուսանողին համար ամէն դժուարութիւն միանգամայն ինդ միտ բարձրացած է։ Մէն հօրքով ԻՆՔՆՈՒՍՈՑՑ ԴԱ ՍԱԳԻՐՔ ՄԸՆ է։

Գին 30 դրշ., թղթատարի ծախքով 35։
Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս
Մեծ Նոր խան
Վերի յարկ, թիւ 71 9—10

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏՍՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ. 1904 հոկտ 25 (Ն Տ) չորեքշաբթի սկսեալ

ԳՕՆԻԱ ԷՐԼԷՅԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼԱՒԻ ԳԻԾ

— ԵՐԹ 662

Կայարան		Ապր. և Ճ/բ. Առաւ.
Գօնիա	մեկ.	12 30
Գալին խան		1 1
Զումբա		1 45
Արզէ էօրէն		2 13
Մանասուն		2 42
Թրման	մին.	3 13
	մեկ.	3 28
Սիլէօվա		3 54
Այրան՝ Տէրպէնտ		4 44
Սլէտա		5 20
Էրէնի	մին.	5 45
	մեկ.	6 5
Պուլկուրլու	մին.	6 20

— ԴԱՐՁ 621

Կայարան		Ապր. և Ճ/բ. Իրկ.
Պուլկուրլու	մեկ.	6 35
Էրէնի	մին.	6 50
	մեկ.	8 50
Սլէտա		9 17
Այրանէօր՝ Տէրպէնտ		10 1
Սիլէօվա		10 43
Գաբրան	մին.	11 7
	մեկ.	11 22
Մանասուն		11 55
Արզէ էօրէն		12 24
Զումբա		1 —
Գալին խան		1 36
Գօնիա	մին.	2 5
	իրկ.	2 5

Աւտոմատէր ԶԱՐԻՀ ԵՊԻՍՈՒՅԵԱՆ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ. Ը
Զուս փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին
Կը գործէ 82 կառավարութեանց հսկողութեան ներքեւ
1903 Յունուար 1ին էլոյթեալոլով գոյն է գր. 1,827,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 812,711 ապահովագրեալ ունի որք կը կազմեն Ընկերութիւնը. որոնց կը պատկանի բոլոր չահին 1903ին ապահովագրելոց վճարուած չահաբաժինները գումարը ֆր. 27,670,882։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տեղերական բոլորը մինչեւ հիմա ուրիշ որ եւ է Ընկերութենէ մը յանձնուաց բոլիսներէն աւելի անկախանդ եւ չահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է. ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն եւ պատճառին, ենձ՝ տապանութեան եւ մինչեւ իսկ պ՝ սերաղմի առեն։ Տիզերական բոլիսը կ՝երաշխաւորէ փոխառութիւններ երեք տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու, այս փոխառութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերջին նշանակելու առանձնաշնորհում, յետաձգեալ ապահովագրիները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւունք կորսուցած չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագրիները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ այլարտի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

Տնօրենութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ը. գնդաւոր-Գինիլ գործակալաց
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Գալին Խանի Վալիութիւն փողոց, Վիթալիխան 19—50 Դալաթիա 22

CAISSE PATERNELLE
ՔԷՍ ԲԱԴԷՐՆԷԼ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
ՀՍՍՆԷ ՋՐԱՆՑ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌԻՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ » 62,750,000

Ուրեմն ընթացիկ ապահովագրութեանց զումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74%, որով ՔԷՍ ԲԱԴԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը գեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութենէն։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտիի Լիսնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ԴԷ ՖԼԷՒՐ, Դրանսատլանտիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ԴԷ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, նախկին գանձապահ.
Մ. Օ. ՄԱՔՋԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտիի Լիսնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպուլ, Սալթան-Համամ, Բասաժ Քաթըրճօղլը

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիսնէի. ԾԱՆՈԹ. — Շահաւոր դիրք պիտի տուի այն ճանչցին որ կարելոր արդիւնք մը իրագործած ըլլայ անձնապես։ 28 1—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԷ
Ընդմէջ Հալի Կ. Պոլսոյ եւ Օսկսայի

Անունք	Թոնս	Անունք	Թոնս	Անունք	Թոնս	Անունք	Թոնս	Անունք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմէ	49	Գոգ	1011	Մայրս	724	Ռոգարիտ	136
Ալէքթ	3807	Գոլկոնտա	976	Կրոնոս	1695	Մարէնկօ	2273	Սա Ֆո	1113
Անճէլս	1541	Գորսա	895	Իրա	775	Մարդէլլօ	3709	Տիբրոն	1735
Արիոսքս	2277	Ֆիտա	431	Հիտալկօ	1581	Մ. Ք. տ.	3837	Միլվիա	1193
Պասանս	1822	Տուրնա	917	Հի ատ.	3121	Միլ	1057	Մը ռա	1203
Գորտինս	1264	Տ. ռ.	383	Հորաթի	3600	Մոնդէպէլլ	1735	Թասսա	1323
Գրավս	1076	Տլաս	1713	Հ. մ. էր	395	Մ. ԼԲ Ա	449	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիլոնտ	841	Տիտան	534	Իակ	2354	Էրա	1033	Թոր ռ	3327
Գրֆիա	448	Նպ	2464	Իտանա	540	Օն ռ	4100	Թոլլտոն	1470
Ֆէլիս	1371	Էլտարատ	1520	Ն. ենս	1000	Սն ապ ռ	4086	Ռ ռ թի ռ	481
Գա իրա	1330	Է ազ	84	Քէսս	1053	Ոլան ռ	1535	Ուրպիտ	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	934	Քլրինս	1307	Բուլէ. ռ	631	Վասք.	1914
Գ. զ	1694	Ֆինլա տ	1628	Գոլոս	1700	Բոլ ռ	510	Զոլս	1289
Զիրալ	3729	Ֆլամինկ	849	Լ. ս	1058	Բ. ալտ	229	Ջ. Լ. Բուրն.	2896
Ս. սէզ	831	Ֆրանչէսքս	4583	Լ. բանգ	2272	Բրուլ. ռ	1663	Եէտոն	1350
Գրիս	1697	Եա իլէ	306	Լիվ. Լ. ս	1[illegible]3	Բոլլտ	1613	Տէրտ	1200
Գոլորատս	4325	Կինանս	1143	Լ. Է. ս	3191	Ռակ	1789		

Ընդհանուր վճարագրով Հալիէն հաս հասած է։
Սլէէբօ չոգենաւը, նաւապետ Հիլ։
Դիմել առ Գրէթակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԵՐԻՋՕՏ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւլէք խան, Դալաթիա 10 9—50

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Սգոստ. 2/14 եւ 1310 Սեպտեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դրամական Ընկերութեան Կեդրոնական գրասենեակը, Դալաթիա, Քարաքէօյ Եանի խան եւ կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Նէյի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սուտօք եւ Ռոսիդի, Շէյխիւլ Իսլամխան, Պանճէ գաբաս թիւ 10
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիանս, Կայսրանի հրապարակ.
Գալաթիւղ, Բեսիկ Լիֆ., յուկայի հրապարակ.
Գալաթիւղ, Մ. Ա. Անդրեա, Մոստա ճանապարհ.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարճի.
Դալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12. Թիւնէլ խան.
Դալաթիա, Մ. Էդիէն Բիլմէզի, Թէվֆիքիյէ խան.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռասլ, Պէօյիւքտէրէ ճանապարհ, Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Բէսալ Լֆ.
Բ. Սամարիա, Բէնտիք.

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 1—50

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐՐՈՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅՈՒՅՑԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԻՆԿԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 343 ԵՒ 343 ԿՐԿԻՆ
ՊԷՏՔ ՄԱՌՇԷՊԻՆ ԳԻՄ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ 18 20

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈՒԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ
1881 Դեկտեմբեր 8/20 ի կայս. Իրատէով թողեալ հասոյթք
ԻԳ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ—ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1904

ՏՈՒՐՔԵՐ	1904 Սեպտեմբերի հասոյթներ Օսմ. ոսկի		1903 Սեպտ. ի հասոյթներ Օսմ. ոսկի		Գումար 1904 Սեպտ. 30ի Օսմ. ոսկի		Գումար 1903 Սեպտ 30ի Օսմ. ոսկի	
Վերջ ամբողջական Տարի — Ծխախոտ (յեմտանայնեմ-Գանձում)								
Աղ								
Դրոշմաթուղթ	189,735	55	118,175	32	808,745	89	807,769	25
Ոգեւոր ըմպելիք								
Զկնարան								
Մետաքս								
Հասոյթք Ընդհանուր	187,500	—	187,500	—	562,500	—	671,084	72
Հարկ Գուլպաթոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին	18,853	32	18,863	03	73,873	14	201,381	91
Ծխախոտ (մենաշնորհ) Բէյի շահուց մասնակցութ.	—	—	—	—	—	—	—	
Ցանելուած կկորասի հաստակից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յանելուածով, կամ Մարգասան վայ փոխանակարկ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	—	—	—	—	51,298	—	51,298	—
Արեւելեան տրկն. Գարկէն Թէսալիի տուրք. Մաքասանունէն փինկոր. վճրի.	—	—	—	—	76,013	38	76,013	38
Սերպիոյ, Գարատագի, Գուլկարիոյ եւ Ցունասանի բաժին ինկած պարտք	—	—	—	—	25,000	—	25,000	—
Եմտացոյցէն զուրս գանազան հասոյթները 22րդ տարեշրջանի Բ. վեցամսեայն առնն.	—	—	—	—	—	—	—	—
Դրամական եւ ուրիշ գործառնութիւնները	289	41	—	—	948	27	—	—
Համագումար	346,878	28	324,541	35	1598178	43	1,832,647	26
ԳՈՒՄԱՐ Ի Նախորդ ամբողջ վերջը								
Նախորդ տարեշրջանի վերջը								
Ընդհ. համագումար								

	Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
1890 ապրիլ 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4% պարտատերերու առ հարկիս վճարուած գումարներ։	215,250	—	215,250	—
Քոնսոլիտէ պարտքին եւ Ազնէյեան երկաթուղիներու պարտատերերու տոկոսին, հմր. Եր. եւ Կ. Պոլիս վճարուած գումարներ։	769,175	44	569,539	20
կեղր. Վարչական ծախք։	134,268	74	458,817	57
Օսմ. Կայս. Պանքան եւ Հանրային Պարտքի կեղր. սնտուկը պահուած գումարներ։	118,939	32	115,847	89
	361,144	9	462,119	60
	1,598,178	46	1,832,647	26

Ծանօթ. — 1903 տարեշրջանի սկսած. տփոքը կը ցուցնէր անցեալ սեպտ. 30ին գտնուած հասոյթները, նկատելով որ սամ. միացեալ պարտքի նոր դրութեան սկսած տարին էր։ Բայց 1904 սեպտ. 30ի հետ այսինքն մէկ տարեշրջանի ճիշտ տարբերութիւնին համար, հարկ եղաւ գտնուած հասոյթը նշանակել 1903ի համապատասխան շրջանին հետ։

Ի Դիմաց Վարչական Խորհուրդին
Նախագահ Լ. Գիլիտէ
Խորհրդական-Պատուիրակ ԷՈՒԻՆՕ ԿՈՒՐՏՕՒԼԻ
Կ. Պոլիս, 23/5 Նոյեմբեր 1904

COMP. RUSS
Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնը
Նոյեմբեր !

Գշ. 2/15 Սեպտեմբերի ժամը 10ին մի՛ջօրէին առաւ։
Տարտա՛ էլ, Ղնսրոզ, Էլեանկ, Լվ. ջ, Բ՛ոս, թաղ պր լուս—Եամ, Գլրուպ նեպիա, Բորիս—Սախտ, Սղոբ. ս նդ իա ժ մր ձ՛ն յետ միջոցէն։
Եշ. 4/17 Օտկսակ ժամ 9 ին մ ջ էէն առաւ։
Շբ. 6/19 Գիտէլին, Իսմիլ, Բ՛ոլ, Գոր անդ. ի ինա ժամը 1 ին մ ջ էէն առաւ։ Օտեսա ժամ. 2՝՝ յետ մ ջ էի։
Կ. Ը. 7/20 Ինէպ լո, Սի՛ոպ, Սամսուն, Օրու, կերա ոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պա. Ամում ժամը 8ին մէջ ըէ ն առաւ։ Էուրլաղ, Վանանա, տեսա ժամը 3՝՝ յետ մէջ ըէի։ 1—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
ԳՈՒԱՐՈՒԵՍՏ ՇՈՒՏԵՆԱՒՈՒՐ
Նոյեմ. 18ին Միջերկրի, Մարսիլիոն։
ՄԵՆԵՆՈՒՆԵՐ
Նոյեմ. 19ին Միջերկրի, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տարեկութեանց համար դիմել Գարտակալին Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 30—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐՈ. ԼԻՍԻԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բաբանոց։

Անունք	Թոնս	Անունք	Թոնս
Գլասգոյեան	10500	Ֆլամինկ	3500
Ռանկեան	10500	Լենքոլնի	3500
Գլասգոյեան	10500	Բրաֆ. ն	3300
Լանքաստրիան	9000	Ալեքսանդրիան	3500
Նիլատեմիա	9000	Արապիան	3500
Հոլմսիան	8000	Ալբիկան	3500
Հոլմսեան	8000	Անատոլիան	3500
Գասսկան	8000	Բլլարիան	980
Ֆիրֆիրեան	8000	Լէսպոս	1000
Նոլլէնեան	3700	Միսէն	900
Վասկեան	3700	Օքսոս	800
Ֆլամինկան	3700	Լեսոս	3
Նոտինան	3500		

Ապառնի ամբարէն կը բանդրուի իրենց տարանքի ալեւոր փոխադրելու համար Գաստիոյ մոգասանց հանելու համար եւ որոնց կրնանքը զրկել յոգնելուն ժամանակէն 24 ժամ ասոր։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ԷՄԻԼ ԼԱՆՏԼԷՆ։
Գալաթիա, քարափի վրայ
12 11—50 Մոլասան Հան անոց

ՔՈՒՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒ ԾԻՆ
Որ ամիսը երեւ անգամ կը բանեցնի Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անունք	Թոնս	Անունք	Թոնս
Լուքանիա	18900	Սիլիսիան	839
Մորաւանիա	18900	Քանատանիա	4541
Լուքանիա	13950	Էլբիա	3323
Քամբանիա	13950	Բաղիա	2943
Նուբիանիա	8843	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիբիրիա	2935
Ինբրանիա	8120	Սամարիա	2309
Սեբիլիա	7392	Ալբերտ	2181
Ալասկա	7369	Էդինբուրգ	1681

Գիմել առ Ճոլի և Սիկար
50) 50 Joly et Seagor
Մէլանէքիի խան, Թիւ 6, 7, 8, Դալաթի, Քարաքէ Մուսթաֆա փողոց։ 14

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐԻՐԴ ՄԱՍ

Դ.

ԿԻՐԱԿԻԻ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սիլվան կը սպասէր այդ պատասխանին. ուստի զարմանք չզգաց բան։

Բայց այդ պատերը բաղդաւոր իր առջեւ գա ուած ղէմքին հետ, Սիլվանի աչքերը լեցուեցան արցունքներով։

— Այո՛ շաբանակեց Ժօզիֆ, սրտամտիկ չելլալով մը Որ՞ւն մաքէն կ՝անցնի, այնպես չէ՞ Սիրուհիկս, այսպէս էի եր տարիքը ունեցած ատենս։

— Հէ՛դ Ժօզիֆին։

— Եթէ ելբեք ազեղ աղիկ մը ըլլայի, երիկ մարդիկ հա՛ դարձ պիտի ձգէին զիս... Կրցանիս չափ պաշտպանելի ինքզինքս, բայց ի վերջոյ պարտուեցայ... Այն ատեն Թիրամ պղտաստի վրայ գտնուելով մեծ վճռատան մը մէջ վճռաբարդուն էի... պարկեշտ մարդ մը որ դիրքի, հարստութեան եւ անուան տէր էր, տուաջարկեց ինձի հետ ամուսնանալ ... բայց արիամարդեցի այդ ամէնը, անկօնտրի մը սիրահարուելու համար... սուրբով խ՝ոյսած չորս հազար ֆրանքի խնայութիւնս չարքեց, ղի ձգեց զիս ու թաց տուաս... կարեմ թէ քիմարէն մէջ մնաս ի վերջոյ։

— Տղան ի՞նչ եղաւ։

— Երկու տարի տպեցաւ։ Ապագայի դժուարութիւնները նկատի առնելով, լաւ եղաւ մեռելը։

—Պիտի կրնայիք դայն մեծցնել արիաբար... Ան ալ իր կարգին պիտի օգնաներ ու հիմա սիրուհիս մը պիտի ունենայիք։

—Ա՜հ, իմ փոքրիկ Ժանս, գոյեց տարբախտ Ժօզիֆին, իր ընդերքէն էլլող հեծիւնի մը հետ...

Դէմքը պղծատացաւ. բայց չոր մը անցաւ անոր վրայէն, որուն յաջորդեց վարդագ յուսահատութեան տաղնապ մը։

Վերջապէս, Ժօզիֆին կոցաւ զապել իր վիշտը. ու իր խստասանութիւնը լրացուց։

—Երբոյի տնան, ինչպէս դիւրին է գուլակել, վճռատուէն ճամբերցիս դիս... Այն ատեն ամէն արնեստ ի գործ դրի, զանիս սատուին ամսականը կարենալ վճարելու համար... իմ քովս պիտի առնեի զայն... Բայց կեղծմէլիկը կան. խեղ ու տուաս տարու զաւակս... Ալ խելացող դաւակ. ձախդրութեան մէջ ինկայ... Ու օրին մէջը, լուսեկիի գործարան մը մտայ ուր ֆոսֆորը կը փոխանցէ ասկարներու, ի վերջոյ մարթիս վրայ տարձակելու համար...

— Ո՛չ, ո՛չ Ժօզիֆին... Պիտի բուժեն ձեզ։

—Ա՜հ կը յուսամ որ չելլարդ բան։ Ալ կը բաւէ... Զմ ուզեր երկարել կեանք կոչուած ցաւագին կատակերգութիւնը։

— Ի՞նչ տառապեր էք, ինչ բարեկամ՛ մ՝ն։

—Այո՛, ա՜լ կտացած եմ ի՛նչպես կ՝ըսեն գործարանի ընկերուհիներս, պատասխանեց Ժան կլբարի քովը. վիրաւորուած մը։

—Ու ըսել թէ ինքզինքս այնքան տարբերեալ դիցած եմ... վտին մէջ տեսակ մը անձնասիրութիւն կայ միշտ... Մարդ իր վիշտը միայն իր տեսնէ, առանց մաքին անցընելու թէ իր մտաւոր աւելի անողաք տառապանքի մը մէջ կը տեսնայ։

—Լա՜ւ գիտեմ թէ ո՛չ ոք զեղծ է Քշուառութիւնէ բայց իմ բաժինս սովորական չէ, յարեց Ժօզիֆին... Այո՛, ձեր տեսած մարդկային նողկալի ծուէրը ան օրիորդն է որուն լուսանկարը ձեռքերնիդ մէջ բռնած էք։

— Եթէ երբեք կարենայի մեղմացնել ձեր վիշտը...

Եռախտապարտ զգացումի չոր մը անցաւ Ժօզիֆինի ալքերուն մէջէն։

—Բայց արդէն իսկ կը մեղմացնէք վիշտս. Ե՛ք իրարու քով կը գտնուինք դէն բարեկամութիւնը։ պէս, իրեր ան. պէս կը թափ որ վշտերս կը մոռնամ քիչ մը... Սա լուսանկարին մէջեղ էլլելը պատճառ եղաւ որ ներէն մեկնաղ ձամ դառնամ... Լաւ կ՝ելլա՞ լեր մարիմ զա՞ր. ի՞նչ կ՝ըսէք։

—Ո՛չ, ո՛չ... Ինի՞ տուէք զայն... Զէ՞ք ուզեր տալ։

—Եթէ երբեք հանելք կը պատճառէ ձեզի...

—Այսօր կի՞ ասի է, ճանչիկս, հետաքրքրաբար արդիլուած է ասարիլ...

Իր ընկերուհիին կողմէ ալօքան ինքնաբերաբար եղած մտերիմական խօսքերուն հանդէպ չէր կրնար լուռ մնալ Սիլվանն։

Իր կարգին, պատմեց իր զլխուն եկած դրատուչ դէպքերը։ Բայց իրեն տարգիլուած էր Իսվէրեյ դուքսին վրայ խօսել. ուստի ոչոր բնակարանը անցուցած օրերուն վրայ լեսուեցաւ։

Ժօզիֆին կրցածին չափ խրախուսեց Սիլվանը... Այդ պարիզը ունեցող ազնկան մը ներելի չէր ասրիլ։

Ճաշու ժամը եկաւ։ Երկու կիները վար իջան։

Մայր Տէրիլ հարցուց.

—Աղեկ զուարճացաք. այնպես չէ՞։

—Այո՛, պատասխանեց Ժօզիֆին, Ամենի մը համար արեգակ ըմպելիք. ու բաց օդի պաշար մը մթերեցինք։

—Ուրախութիւնդ կատարեալ ընելու համար, պտուղով կարկանդակ պիտի տամ ձեզի... Եթէ կրնաք, ըսէք որ դարձեալ երբեւ չեմ տար ձեզի։

* * *

Յաջորդ օրը, կէս օրէն յետոյ ժամը երկուքին, ստանկանութեան պաշտօնեայ մը կը ներկայանար տիկին Տէմիլի։

Այս վերջինը քաջեցաւ տեսած էր այդ ստանկանը զանազան պարագաներու մէջ։ Ո՞ստ մեծ կարեւորութիւն մը չընծայեց անոր այցելութեան։

Երեւակայելու է թէ տիկին Տէմիլ ո՛րքան զարմանք զգաց, երբ ստանկանը հարցուց։

—Մայր Տէմիլ, կ՝երեւայ թէ գողութեան մը զոհ գացած էք։

—Ե՛ս, բաւ կինը բոլորովին անարեկած։ Դէշ կատա՞ի չէ։

—Ի՞նչ, բան մը չէ՞ք նշմարած։

—Բնա՞ւ երբեք... խնդալու հնա՞ր կ՝ըսէք... հակառակ պարագային, դալ պիտի տուէք պարոն Բրքրքէր։

—Հիմա կը տեսնէք... Ձեր սենեակը ելլենք։

—Այդ բանը մտքէրնուդ կ՝անցնի՞, բաւ քառասունոց կինը բաղդախառն ամոթխածութեամբ։ Նախ ի՞նչպէս իրազեկ կը գտնուիք դիպքի մը։

—Ուրեմն դիպք մը կայ։ Ամէն բան կ՝իմանանք... Նամակի մը ինքնայ զոր ձերս բաց ասցած է։

—Ստորագրուած նամակ մը։

—Ա՜հ, ա՛յ, այդ տեսակ նամակներուն սակ ստորագրութիւն չեն դներ... կը վախնան ինքզինքի վտանգի մէջ դնելէ... Ստանկ պարագաներու մէջ ընդհանրապէս մէկէն բացած եւ կամ թէ յանցաւորին խոստովանութիւններ լսած կ՝ըլլան... վերջապէս պիտի սատգենք իրաղութիւնը. չա՞ պիտի զարմանամ, եթէ երբեք բան մը երեւի չելլէ։

Տիկին Տէմիլի աչքերը իրենց ակնապիսնեներն դարձ կ՝ելլան։

Բայց որպէսզի ուշք էր հնազանդել ստանկանութեան, մանաւանդ իր գործերն մէջ, տիկին Տէմիլ ոչոյց կարելի ենդ՝ ամէն չափ լուսաբանելու այդ պատմութիւնը, որ անհասանելի էր։

Բրքրքէրի հետ կատարեց պահանջուած հեռագրութիւնը։

Ցանկարդ, տիկին Տէմիլ ապաւեցաւ ոմի մը արձակեց։

—Բան մը պակաս գա՞ք... Գոնարեղեններ, այնպես չէ՞, հարցուց ուսիկանը հեգնական չեղանակ։

(Շարունակելի)